

IVICA VIGATO

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja

Ulica dr. Franje Tuđmana 24i, HR – 23000 Zadar

ivigato@unizd.hr

LEKSIČKE OSOBITOSTI SILBENSKOGA PUČKOG IGROKAZA *KI ĆE MI ŠOLDI DATI*

U ovom radu autor pronalazi leksičke osobitosti u prigodnoj pučkoj drami *Ki će mi šoldi dati* pisca amatera Silbenjanina Artura Lukina. Drama je napisana silbenskim mjesnim govorom pedesetih godina dvadesetoga stoljeća. U drami su potvrđeni mnogi romanizmi, ali i drugi leksemi, od kojih su mnogi danas nestali iz jezičnoga sustava toga mjesnog govora.

KLJUČNE RIJEČI: *otok Silba, pučka drama, mjesni govor, leksičke osobitosti*

U ovome radu istražujemo leksičke osobitosti pučke drame¹ *Prigodna predstava u tri čina povodom stogodišnjeg otkupa otoka Silbe "Ki će mi šoldi dati"* pisca Artura Lukina s otoka Silbe.² Riječ je o piscu amateru³ koji je ovu prigodnu dramu napisao povodom stote obljetnice otkupa otoka. U drami je nastojao na svoj način prikazati

¹ Iako mu je autor poznat, ipak je najbolje ovaj uradak okarakterizirati kao pučku dramu jer je u prvome planu *malomišćanska* slika svakodnevnoga života i sve ono što je uobičajeno za pučko kazalište, a to su glazbeni i plesni umetci koji su poznati svim Silbenjanima. Naime, ples i pjesma koji imaju dramaturšku ulogu postaju sastavni dio pučkoga igrokaza jer autori pučkih komada teže stvaranju integralnoga kazališnog doživljaja (Batušić 1973: 16). Ovaj igrokaz zapravo je teatar o narodu i za narod, pri čemu značajnu ulogu ima naivna, restaurativna, reakcionarna i progresivnokritička povezanost s pukom (Bobinac 1984: 34).

² Silba se nalazi 30 nautičkih milja jugozapadno od Zadra i spada u manje naseljene otoke zadarskoga arhipelaga. Na tom je otoku spomenuta drama izvedena dva puta 1952. godine. Radnja drame događa se sredinom 19. stoljeća na Silbi i u Veneciji. Silbenjani su u to vrijeme, kao i žitelji mnogih susjednih otoka, koloni svojih gospodara i moraju im plaćati četvrtinu svoje zarade. Kad su vlasnici bili Morosinijevi, patricijska obitelj iz Venecije, plaćali su u novcima i to im je odgovaralo jer su mahom svi bili pomorci, a mnogi i brodovlasnici. Međutim, kad su Morosinijevi prodali otok bogatom povratniku iz Amerike – Velološinjaninu Raguzinu, on je tražio da mu se četvrtina prihoda plaća u naturi (tj. u poljoprivrednim proizvodima). To nije odgovaralo Silbenjanima pa su oni pokrenuli parnicu pred Okružnim sudom u Zadru. Parnica se odužila 13 godina. Kad je Raguzin osjetio da će ju izgubiti, nagodio se sa Silbenjanima, koji su tada otkupili svoj otok (Starešina 1973).

³ Artur Lukin zanimljiva je i nadasve svestrana osoba te je na Silbi participirao u mnogim kulturnim događanjima sredinom 20. stoljeća. Prije svega, bio je pomorac cijeli svoj radni vijek. Po iskazu njegove kćeri, počeo je ploviti s 11 godina. U pomorskom zvanju napredovao je do kapetana obalne plovidbe. Amaterski se je bavio slikarstvom te je nacrtao svečani zastor za zadružnu salu, svirao je gitaru i violinu. Pamti se kao izvrstan plesač koji je na Silbu donio tada suvremene plesove. Čak se okušao i kao frizer te je mnogim djevojkama koje su željele biti moderne znao izrađivati tada popularne frizure *bubikopf*.

taj povijesni događaj, ali je također događaj htio oslikati s kulturološkoga aspekta, prikazujući običaje mjesta, narav ljudi te gospodarske, sociološke, psihološke i druge osobitosti. Upravo je tu kulturu pisac Arturo Lukin živio na svojem rodnom otoku, a svoje znanje o svijetu nastojao je pretočiti u ovu dramu, pa je taj književni ostvaraj, usprkos svim slabostima tipičnim za amaterske pisce, neposredno i jako svjedočanstvo silbenske kulture. Pisac je dobro razumio da je silbenski mjesni govor – onakav kakav je on rabio – sastavni dio cjelokupne silbenske kulture te se od nje ne može izdvojiti. Osim toga, bilo mu je jasno da su dijalozi na silbenskom mjesnom govoru bitna sastavnica njegova igrokaza jer upravo taj govor doprinosi jezičnoj karakterizaciji likova i prostorno određuje radnju. Zato njegovi likovi govore *silbenski*.⁴

Ova drama, dakako, odražava stanje toga idioma prije šezdesetak godina. Poznato je da se organski idiomi brzo mijenjaju te su sasvim očekivane znatnije promjene u silbenskom leksiku. Osim vremenske distance, leksičkim promjenama zasigurno doprinosi i depopulacija Silbe; nekadašnji izvorni govornici često samo ljeti imaju prilike govoriti materinim jezikom. Zato pretpostavljamo da su mnogi leksemi i izrazi koji su sadržani u ovoj drami pomalo zaboravljeni. Ovaj rječnik prvenstveno može služiti kao priručnik za bolje razumijevanje teksta, ali isto tako kao jasan pokazatelj jednoga aspekta kulturne baštine koji je važno sačuvati. Smatramo da je ovakav rječnik važan i zato što još uvijek nemamo tiskanoga rječnika silbenskoga mjesnog govora.⁵ Svaki će rječnički članak sadržavati gramatičko određenje natuknice, prijevodnu semantizaciju i egzemplifikaciju. Rječničkomu članku dodaju se gramatičke oznake ne samo da bi se razaznalo kojoj vrsti riječi koja natuknica pripada (npr. da bi se razlikovao pridjev od priloga), već da rječnik može poslužiti i budućim potencijalnim sastavljačima silbenskoga rječnika. Egzemplifikacija je nužna jer ima riječi prenesenoga značenja, a zbog društvenih je promjena česta pojava polisemija. Nikako ne smijemo zanemariti ni činjenicu da se neki leksem najbolje prepoznaje i određuje kada stoji u suodnosu s drugim riječima.

U rječnik ne ulaze leksemi iz drugoga čina koji su prisutni u dijalozima između Bepa, grofice i sluškinje Ninete jer su oni u potpunosti ostvareni mletačkim (moguće i tršćanskim) idiomom. Ti se dijalozi u samoj drami prevode (Bepo prevodi Toniju) i nisu izravna sastavnica silbenskoga mjesnog govora.⁶ U radu nisu zabilježeni naglasci riječi i izraza preuzetih iz pučke drame. Za to bi trebalo provesti dodatna terenska istraživanja, što prelazi okvire ovoga rada.

Gramatičke oznake imaju ove kratice: *m.* (imenica muškoga roda), *s.* (imenica srednjega roda), *ž.* (imenica ženskoga roda), *zb.* (zbirna imenica), *prid.* (pridjev), *zam.* (zamjenica), *br.* (broj), *pril.* (prilog), *prij.* (prijedlog), *vez.* (veznik), *uzv.* (uzvik), *komp.* (komparativ), *super.* (superlativ), *sv.* (glagol svršenoga vida), *ns.* (glagol nesvršenoga vida), *dv.* (dvovidni glagoli), *gl. prid. trp.* (glagolski pridjev trpni), *gl. pril. sad.* (glagolski prilog sadašnji), *prez.* (prezent), *imper.* (imperativ), *jd.* (jedinina), *mn.* (množina), *fig.* (figurativno), *čes.* (čestica), *izr.* (izraz), *umanj.* (umanjenica), *top.* (toponim). Budući da je drama podijeljena u tri čina, primjere

⁴ O nazivu *silbenski* i *Silbenjanin*, *Silbenka* v. Vigato 2013: 14–16.

⁵ Iako postoji u rukopisu (v. popis literature).

⁶ Makar u tom idiomu ima puno mletacizama.

ćemo obilježavati po činovima. Brojkom na kraju oprimjerenja označavamo iz kojega je čina preuzet leksem, npr. "*Oću jej i ja ruku bušnuti? 2*". Brojka označava da je tekst preuzet iz drugoga čina. Prvi je čin podijeljen u tri prizora; svaki od njih posebno označavamo tako da iza oznake čina, tj. broja jedan, nakon kose crte stavljamo broj prizora, npr.: "*Ako agvanta burin, ja se ufan sutra arivati (v) Vneci 1/3*" – brojevi označavaju da je tekst preuzet iz trećega prizora prvoga čina.

administradur, *m.* upravitelj: *da je j' teško plaćati administradura, pak sad oće dva mijara venecijanskih lir na godišće 1/1*

a fin deji fati, *izr.* na kraju, konačno: *a pak a i fin deji fati, ako čuju se dobra, neka im bude s Bogun i Bozjin blagoslovun 1/1*

agvantati, *sv.* primiti vjetar (o jedru): *Ako agvanta burin, ja se ufan sutra arivati (v) Vneci 1/3*

ala, *uzv.* riječ za poticanje: *ala ga malan ponesa njega i njegovu ingordiziju 3*

alavija, *pril.* u redu, baš kako treba: *Oni ki bi bruntulali da in ni alavija, njih bi se sudilo tako da su murali lavurati samo za isti, ben intežo, a nisu mogli ni doma dok in kundana ne fini 2*

apak, *pril.* a opet: *ne bi mu se otilo, un je misli kad ima trabakul da će mu gospodarica dvije škoj prodati, apak najzad povij mi kako j' finilo 3.*

apena, *pril.* netom: *ma znati će ju onda kad in černi vo nanogu zagazi, unda će ju apena znati. 1/1*

arivati, *sv.* pristati, doprijeti kraju: *Ako agvanta burin, ja se ufan sutra arivati (v) Vneci 1/3*

arman, *gl. prid. trp.* opremljen: *Ča misliš da moj Beato Giuseppe malo gusta. Samo ga paz kako j' arman. 1/3*

avukat, *m.* branitelj, odvjetnik: *koliko te spezi za avukata guštati? 3*

barbakanat, *m.* suhozid (obično sredinom zemljišta) koji nema ulogu razgraničenja, već nastaje čišćenjem kamenja sa zemljišta: *puno j' groća, pak će nas tukati po mezariji učiniti jedan barbakanat, jer se od škaje ne moremo braniti. 3*

barilo, *s.* mjera za volumen: *Toma, Mare i File s kablun od po barila 1/3*

barzo, *pril.* brzo: *jesan van ja pravo reka da se ja vanoga rekla bih mu barzo ča maša ne verujen.*

baška, *uzv.* baš, upravo: *jer je na prevaru kupi škoj od gospodarice, a baška j' kriv i Marinić 3*

bašta, *pril.* dosta, dovoljno: *Bašta ćemo viti, a sad homo na posa, dosta smo toga rekli. 2*

bavarski talir, *izr.* novčana jedinica: *a škoj vaja da plati Raguzinu – pet mijari i dvajset i pet bavarskih talirov. 3*

bekati se, *ns.* kreveljiti se, praviti grimase: *vi dva tamo v kantunu, se štiman bekate? 1/2*

ben, *uzv.* dobro, tako je: *Ben, Ben, povid i smi toga puno, cele letanije 1/3*

ben intežo, *izr.* razumije se: *a kad prekosutra sv. Osip, blagdan ben intežo to su judi dekretali da se svako godišće na t' dan bude činiti fešta za spomenu kada se j' škroj otkupilo* 3

bičevati, *ns.* bičevati: *Jadan svit čaj mura muke i truda provati dok su sve to učinili, a još su ih za hvalu i bičevali. 2; ako nisu poslušali su ih bičovali* 2

bičovati *v.* bičevati

bižejka *ž.* mahunarka, divlji grašak (*lat. Pisum sp.*) *znaš li da j' dobotu sva nasajena s tarsjun, pak je uje, unda sir, unda ima biži, bižejke* 1/3

biž, *m.* grašak: *Siba j' bogati škroj, znaš li da j' dobotu sva nasajena s tarsjun, pak je uje, unda sir, unda ima biži, bižejke, jednov besedov, nijedan škroj ni ovako bogat kako Siba* 1/3

Blakovteg, *m.* toponim na Silbi, nekada vinogradi: *Ma ben da šeno File, čula san das na Blakovtegu počela onu celinu dusti?* 1/1

bogsvami, *izr.* zbogom: *Bogsvami Bogsvami (Ova trojica napuštaju pozornicu)* 1/3

bon jorno, *izr.* dobro jutro: *Bon Jorno, Bon Jorno, kamo z otin kablun sogutra?* 1/3; *Bun jorno sinjor kontesa* 2

bon vijajo, *izr.* sretan put: *tako Bon Vijajo paron Bepo* 1/3

bun jorno, *v.* bon jorno

bora, *uzv.* pak: *ja mislin da mi j' doba, bora san finila devetnaest godišć.* 1/1

brinac, *m.* svežanj drva: *imaš prav, Toni, ma ča bi se denjala ona kopati, brince nositi, i drugi kućni posli činiti a kad bi se po naški naučila deškuriti* 3

bruntulati, *ns.* prigovarati: *oni ki bi bruntulali da in ni alavija, njih bi se sudilo tako da su murali lavurati samo za isti, ben intežo, a nisu mogli ni doma dok in kundana ne fini* 2

bule, *s.* dar, napojnica: *dobro bule ako tako bude, samo bule ako gore ne bude.* 1/3

bura, *ž.* sjeveroistočni hladni vjetar: *a sve od ovo malo mižerije ka gušta pota, karvi i truda, na kin se trepi od šuše, bure, grada i skoti.* 1/1

burin, *m.* sjeveroistočni vjetar manjega intenziteta: *ako agvanta burin, ja se ufan sutra arivati (v) Veneciju* 1/3

bušnuti, *sv.* poljubiti: *Oću jej i ja ruku bušnuti?* 2

buž, *ž.* rupa: *Doboto da imaš prav, Mare, sve na jasnoga siromaha, dodari i buž od mocire na njega žja.* 1/1

catra, *ž.* šarlatan, varalica, obmanjivač: *a mogli smo to već odavno zaboraviti, da ni onoga catra od parona Bepa Marinića.* 3

celi, *prid.* cijeli: *Ben. Ben, povid i s' mi toga puno, cele letanije.* 1/3

celina, *ž.* suhozidom ograđeno zemljište: *ben dašeno File, čula san da s' na Blakovtegu počela onu celinu dusti?* 1/1

cima, *ž.* brodsko uže: *leva skal i mola cimu, iša flok i trinket* 1/3

crikva, *ž.* crkva: *to j' ona crikva onako kade smo mi s trabakulun* 2

cvancika, *ž.* novčana jedinica: *sedam i po cvancik oli dva fijorina i po* 3

ča, *zam.* što: *ma ča se ti ne misliš oženiti* 1/1

čagod, *zam.* štogod: *i more biti bi bi čagod kunbina ma Paron Bepo mi j' dvije zabruntula da poč smo došli v (V)neci* 3

čagodar, *zam.* što god: *ono j' pasa Toma, ček malo njega ćemo zvati, un nan je kapac poviti boje, znaš un se varti okolo šestirov i sindaka, pak čagodar nasćuha.* 3;
Kad čegodar ne gre za rukov parun Bepo, unda sej najbolje tornati doma 2

čagoder, *v.* čagodar

čejade, *s.* osoba: *baška ono j' čejad, ka j' rojena va svakim dobru, pak ih ni briga* 1/1

čemer, *m.* čemer: *Nastojte, parun Bepo, da se jedanput deliberamo od ovoga čemera.*

černi, *pril.* crni: *mladost ludost, ča j' njih briga, ma znati ćeju onda kad in černi vo na nogu zagazi, unda ćeju apena znati* 1/1

činiti konat, *izr.* stvarati profit (dobit), zarađivati: *pak će ona švija od gospodarice, ka j' va Veneciji, činiti konat na špalah siromaha* 1/1

čovik, *m.* čovjek: *i ja danas vidin da j' ono čovik ki drugo ne vidi nego samo hamatnost* 3

čtvarti, *br.* četvrti: *unda j' pisa Sindaku neka mu se dava čtvarti de od svega ča se najde v intradi*

ča, *pril.* izricanje odmicanja ili odlaska, dalje, odavde: *gren ča moja File, jer san se sva znebušila i plač mi gre* 1/1

čakula, *ž.* brbljanje, neutemeljena priča, trač: *Ja san se obeća, ma pak san se predomisli, da bi to mogle biti čakule, a drugo, ja vazimjem jednu velu rešponšabilitad za tuji šoldi.* 1/3

daržati, *ns. pren.* smatrati: *Ja san darža da će mi šortiti i da će se tornati kako gospodar od Sibe* 2

daržati, *ns.* držati: *Da idemo po selu pivati i divojke veselo daržati* 3

dašeno, *pril.* zaista, stvarno: *Per dašeno verujte mi. Nestalo mene.* 1/2; *Ma ben da šeno File, čula san da s' na Blakovtegu počela onu celinu dusti?* 1/1

da šeno, *v.* dašeno

davati damente, *izr.* osuđivati: *mi van gremo ča, jer nam se čini da nan davate puno damente.* 1/1

daž, *m.* kiša: *neka dojde provati viti, kako siromah lavura: po vručini, ala dusti, v zimi kopati i po dažju se ne počiva, nego vaja i k oni dvin ovčican pojti i tako nikad mira, a pak najzad, od svega vaja dati gospoščinu.* 1/1

deboto, *pril.* umalo, gotovo: *vidis Toni, to mi deboto ni ni na misli došlo ča s' tolič reka* 1/3

dekretati, *sv.* odlučiti: *to su judi dekretali da se svako godišće na t' dan bude činiti fešta za spomenu kada se j' škoj otkupilo* 3

delčić, *m.* umanj. djelić: *ča ne znate ki delčić mi davate ča s Vami navigan?* 1/3

deliberati, *sv.* osloboditi: *Ma čuj, Mare, ja iman sperancu, da će nan se Bog smilovati i da ćemo se deliberati od ovoga čemera, da jadni Sibenjani ne budu lavurati za gospoščinu davati* 1/1

denjati, sv. udostojati: *imaš prav, Toni, ma ča bi se denjala ona kopati, brince nositi, i drugi kućni posli činiti a kad bi se po naški naučila deškuriti* 3

deputacijun, m. izaslanstvo: *Ovo gre deputacijun, sada cito, pak ćemo deškuriti.* 1/3; *Ka deputacijon, paron Bepo* 1/3

deputacijon, v. deputacijun

desturbati, ns. ometati, smetati: *Mi van gremo ča, da morate tinditi Vašemu poslu i skužajte ako smo Vas desturbali.* 1/1

dešenjo, pril. doista, uistinu, zaista: *ben dešenjo, jušto san vas otila pitati kad ćete se oženiti* 3

deškuriti, ns. razgovarati: *Da ča ne znaš drugačije deškuriti nego samo naški* 2

deškuriti na moti, izr. neverbalno komunicirati: *deškur ti ča očeš ja san se va nju inamura pak magari me tukalo deškuriti na moti* 2

deštinati, sv. odlučiti: *Ne mislite se Vi teta Mare, mi smo deštinali de bon se oženiti* 1/1

dijava, m. vrag: *pak najzad ki dijava će mi soldi dat?* 1/3

divertati, sv. zabavljati se: *a joh meni, Mare, ča ne znaš ča j' mladost! Neka se divertu jer nećeju kad dojdou stari* 1/1

divojka, ž. djevojka: *da idemo po selu pivati / i divojke veselo daržati* 3

doboto, v. deboto

dodari, pril. čak, skoro: *Doboto da imaš prav Mare, sve na jednoga siromaha, dodari i buž od mocire na njega žja* 1/1

dogajati se, ns. događati: *ča ne znate ča se dogaja* 3

dojti, sv. doći: *kad je oti Raguzin dojti na Sibiu za učiniti kuntrat* 3

dojti do uzora, izr. privesti kraju: *ne bilo boje da dojde provati viti koga se truda ima prije nego ka stvar dojde do uzora* 1/3

donesti, sv. donijeti: *da nismo donesli sir, ma da ću joj donesti ov drugi vijaj* 2

doškati, sv. dočekati: *moja File, ma ne bi mi se grustilo kad bih znala da ću doškati dan kada ćemo moći reći da više nimamo nijednomu davati gosposčinu* 1/1

Dražica, ž. toponim na Silbi, uvala: *tako su ga kunpanjivali sve do Dražic* 3

durati durajući, izraz. dugo trajati: *Pravda će mepar durati durajući, ča ne znate ča j' tribuna* 3

dvajstipet, br. dvadeset i pet: *ča guštati? Bora Raguzin plaća Spize a mi Raguzinu škoj pet mijari i dvajstipet bavrskih talirov* 3

dvije, pril. odmah: *Paron Bepo mi j' dvije zabruntula da poč smo došli v Neci* 3

dvor, m. dvorište: *u vas je dvor lipo salizan pak kako da se lipje tanca* 3

faliti, sv. nedostajati: *ne bi bilo dosta, ma malo bi i falilo* 1/3

falšun, m. neiskreni čovjek, pokvarenjak: *ala prokjat bi vražji falšun* 1/3

fameja, ž. obitelj: *i svaka fameja jednu suhu kožicu od kunca* 1/1

biti fedel, izr. biti od povjerenja: *Ben, poviđi s' mi toga puno, cele letanije. Poslušaj sad ča ću ti reći, samo ako ćeš mi biti fedel?* 1/3

- fešta**, ž. svečanost, fešta: *homo ća, vela j' doba, sutra vela fešta* 3
- fijorin**, ž. novčana jedinica u Austriji: *cvancik oli dva fijorina i po* 3
- flok**, m. pramčano jedro: *leva skalū i mola cimu, iša flok i trinket* 1/3
- finiti**, sv. završiti: *Ma jušto sam se malo prije mislila kad će ovo jedanput finiti* 1/1
- fundamenat**, m. temelj: *e vidiš, Toni, znaš da j' fundament Ponte di Rialto ima jedanajst mijari tristo i pedeset pali zabijeno* 2
- funta**, ž. mjera za težinu: *a kad tornamo v Vneci, neka jej donesemo trejset funti dobroga sibenskoga sira* 2
- galija**, ž. galija: *oni ki bi bruntulali da in ni alavija, njih bi se kundanalo na lavur oli na galiju* 2
- glojati**, ns. fig. bezobzirno uzimati novac: *a avukati pomalo gloju, ijoh onome ki dobije krivo* 3
- godišće**, s. godina: *pak sad oće dva mijara venecijanskih lir na godišće* 1/1
- gospodar**, m. vlasnik otoka: *samo neka in ne bude kako i nan pod gospodara*. 1/1
- gospodarica**, ž. vlasnica otoka: *svega se događja po svitu, a ne bi se moglo dogoditi da gospodarica indeja Sibū prodati* 1/1
- gospošćina**, ž. kolonova obveza prema vlasniku zemlje: *kad će ovo jedanput finiti, da se više ne bude davati ova nesrićna gospošćina* 1/1
- grad**, m. grad (Zadar): *koliko će puti ovi naši ljudi hoditi v grad na tribune?* 3
- gre**, prez. ide: *ovo gre deputacijun, sada cito, pak ćemo deškuriti*. 3
- groće**, zb. kamenje: *čula san da s' na Blakovtegu počela onu celinu dusti punoj groća* 1/1
- grozje**, s. grožđe: *da ne bi nego koliko grozja prodadu* 2
- grustiti**, ns. žaliti, žudjeti, čeznuti: *ma ne bi mi se grustilo kad bih znala da ću doškati dan kada ćemo moći reći da više nimamo nijednomu davati gospošćinu* 1/1
- gundula**, ž. mletačka lađa, gondola: *lafko j' njej v gunduli se voziti po Veneciji* 1/1
- gurla**, ž. fig. grlo: *oću, oću samo neka prije gurlu smočin* 3
- gustati**, v. guštati
- guštati** sv. koštati, imati cijenu: *nisan Van tolič reka, da moj "Beato Giuseppe" gušta više nego Vaš kaba talarov, koga vi vazimate doma* 1/1; *Ča misliš da moj Beato Giuseppe malo gusta* 1/3
- guvno**, s. gumno, mjesto za vršenje žita: *a ne kako v Loparu o guvnih pak se naprašū i dojdu doma puni zemljine* 3
- hamatnost**, ž. pohlepnost: *i ja danas vidin da j' ono čovik ki drugo ne vidi nego samo hamatnost* 3
- hmejad**, ž. mn. ljudi, mnoštvo: *baška mi jedna muku čini, su onoliko hmejadi v kući za lavurati j' ona sama* 3
- ijoh**, uzv. jao: *a avukati pomalo gloju, ijoh onome ki dobije krivo* 3

inamurati se, *sv.* zaljubiti: *deškur ti ča oćeš, ja san se va nju inamura pak magari me tukalo deškuriti na moti 3; Oho, ti s' mi se štiman inamora va mašeru, ča smo po to došli ovamo 2*

inamorati se, *v.* inamurati

indejati, *sv.* zamisliti, odlučiti: *Svega se događa po svitu, a ne bi se moglo dogoditi da gospodarica indeja Sibū prodati 1/1*

ingordžija, *ž.* škrtost, pohlepa: *ala ga malan ponesa njega i njegovu ingordžiju 3*

inpotigati, *sv.* prodati: *ja ću lafko moj brod inpotigati za kaparu dati 1/3*

inpotigo, *sv.* dati na prodaju: *A ča se tiče šoldov ja bih moga "Beato Giuseppe" inpotigo 1/3*

intanto, *pril.* sve u svemu: *ja intanto to ne verujen, ne torna njej konat 1/1*

intenditi se, *ns.* biti upućen u nešto: *ma ča ćeš Mare, naša gospodarica, koliko se intendi, ne znan: baška ono j' čejad, ka j' rojena va svakim dobru, pak ih ni briga kako jedan siromah živije 1/1*

interesivati, *ns.* zanimati: *ala Toma, malo ćeš vrimena zgubiti a nas ćeš kuntentati, kad nan povidiš, i mi smo Sibenjke pak i nas to interesiva 3*

intrada, *ž.* ljetina: *nan bi boje torna konat da nan davaju v naturi, peti de od svega ča najdu od intrade 3*

invece, *pril.* naprotiv, umjesto toga: *Ala prokjata bila, ča ga ona ima kuntra meni, misli san da ćemo šortiti, a invece se j' uštinala i neće da mi Sibū proda 2*

išati, *sv.* dignuti: *leva skalū i mola cimu, iša flok i trinket 1/3*

jednov besedov, *izr.* jednom rječju, ukratko rečeno: *jednov besedov, nijedan škoj ni ovako bogat kako Sibā 1/3*

jisti, *ns.* jesti: *da van je prodala škoj, onda bi ga jila, ma ovako ju neće boliti tarbuh 2*

jopet, *pril.* opet: *Baška jopet nič novoga pleteš? 1/1*

judi, *m., mn.* ljudi: *Ja san još ću da se imaju judi pokupiti i od toga deškuriti ki će pojti v Neci z gospodaricov govoriti i usput vezati kaparu na konat škoja 1/2*

jušto, *pril.* točno, upravo: *Ma jušto sam se malo prije mislila kad će ovo jedanput finiti 1/1*

kaba, *m.* vedro: *saita ga ubila, sad nas čini jopet ov kaba runcati nase 1/3*

kablina, *m.* uveć. vjedro: *nećemo lafko ono zaboraviti, da ne bi nego un zlosričan kablina pun talirov koga nas je tukalo nositi na se v selo 3*

kade, *pril.* gdje: *to j' ona crikva onako kade smo mi s trabakulun 2*

kaić, *m.* pomoćni brodić: *Toni, ne zaboravi kajić vezati pokarmu 1/3*

kalceta, *ž.* umanj. čarapica: *baška vi dve po užanci s kalcetov rešetate? 1/2*

kalkulati, *ns.* računati, kombinirati: *i ja kalkulan da bi mi se bila obećala 3*

kantati, *ns.* pjevati: *puno znate kad kantate 1/1*

kapac, *prid.* sposoban, kadar: *un nan je kapac poviti boje 3*

kapara, *ž.* predujam: *Moglo bi se dogoditi da dadu kaparu paronu Bepu Mariniću 2*

kapiti, sv. razumjeti: *Ne kapin kako j' moja suseda pustila onu malu ženiti se za jednoga Loparanina* 1/1

karag, m. teret: *zato pusmo to nabandu i homo viti jesu li skarcali karag da gremo ča put Sibe.* 2

karv, m. krv: *a sve od ovo malo mižerije ka gušta pota, karvi i truda, na kin se trepi od šuše, bure, grada i skoti* 1/1

ke belo, izr. kako lijepo: *Ke belo uje, baš mi j' drago* 2

ki, zamj. koji: *Neka ju kupi ki oće, samo neka ne bude gospoščine.* 1/1

kigod, zamj. tkogod: *A dica, dica! Kad bi Sibū, kupili Sibenjani, onda bi bilo dobro, ma ako ju kupi kigod drugi, moglo bi se dogoditi da nam bude gore* 1/1 **kjati**, ns. kleti, preklinjati: *jer najzad bi me jadni siromasi kjali, ki i onako jedva živiju* 1/3

klanpanati, ns. brecati, zvoniti isprekidano: *gren reći mladosti neka gredu klanpanati za veseje da smo se deliberali od gospodara* 3

konat, m. kanal, morski prolaz: *Grad se bili posridi konala* 3

kraj, m. kralj: *onakov se j' rodi i onakov ne more biti boji, oti j' biti gospodar Sibe, vero niki kraj* 3

kude, pril. gdje: *ma kude ću nesrična šoldi najti za moj de platiti?* 3

kunbinati, ns. probati, pokušati, kombinirati: *more biti bi bi čagod kunbina ma Paron Bepo mi j' dvije zabruntula da poč smo došli v Neci* 3

kunac, m. kunić: *Da jej teško plaćati administradura, pak sad oće dva mijara venecijanskih lir na godišće i još ko tome svaka fameja more jej davati jednu suhu kožicu od kunca* 1/1

kundanati, sv. kazniti: *njih bi se kundanalo na lavur oli na galiu* 2

kundana, ž. kazna: *a nisu mogli ni doma dok in kundana ne fini* 2

kunpanjivati, ns. pratiti: *tako su ga kumpanjivali sve do Dražic i pak se j' najzad promisli i tornaj nase v Lošinj* 3

kunšenjati, sv. isporučiti: *da oću li in šoldi vazeti za kunšenjati je gospodarici* 1/3

kuntenat, prid. zadovoljan: *njemu j' dosta varč vina pak je siromah kuntenat* 3

kuntra, prij. nasuprot, prema: *Ala prokjata bila, ča ga ona ima kuntra meni da mi neće da Sibū proda* 2

kuntrat, m. ugovor: *Veloga Losinja pravo van ne znan poviti za kolko soldov, i undaj pisa sindaku, da će dojtj uciniti kuntrat koliko će mu se davati gospoščine na godišće* 3

kupiti, sv. kupiti: *gospodarica oće da Sibenjani kupe Sibū i da budu sami gospodari* 2

kuraj, m. hrabrost: *imate Vi, paron Bepo, dobar kuraj* 1/3

kuriti, ns. prolaziti: *i tako vrimo kuri, a avukati pomalo gloju, i joh onomu ki dobije krivo* 3

kuštati, sv. približiti se: *kad se j' kušta blizu kraja počali su v rozi trubiti* 3

lafko, pril. lako: *nećemo lafko ono zaboraviti* 3; *Znaš, Mare, naša gospodarica ni mlada ženska, pak se ne bismo ni mogli zakjati, da se i to mora lahko dogoditi* 1/1

lahko v. lafko

lavur, m. rad: *njih bi se kundanalo na lavur oli na galiu* 2

lavurati, sv. raditi: *tako da su murali lavurati samo za isti* 2

levati, ns. dignuti: *ala, ala, ne svir više, nego leva skalu i homo ça, po vijaju ćemo još deškuriti* 1/3

lip, prid. lijep: *ma kude j' ona lipa mašera gospodarice, oću li ju kada više viti* 3

lipji, komp. ljepši: *oćete nas pustiti da se malo obarnemo, u vas je dvor lipo salizan pak kako da se lipje tanca, a ne kako v Loparu o guvnih pak se naprašu i dojdou doma puni zemljine* 3

lipo, pril. pren. dobro: *ma ki vas je tako lipo šervi?* 1/3

lira, ž. novčana jedinica: *da jej teško plaćati administradura, pak sad oće dva mijara venecijanskih lir* 1/1

lira, m. gudački narodni instrument: *tu ni bilo lire ni svirale* 3

lokati, ns. piti: *i ja ih vidin, ma ja bih se zakja da nosu k ovcan vodu za lokati* 1/3

Loparanin, m. etnik, osoba iz Lopara: *ne kapin kako j' moja suseda pustila onu malu ženiti se za jednoga Loparanina, ti znaš, File, kakovi su ovi naši Loparani?* 1/1

Lopar, m. predio mjesta Silbe: *Mare, ne tako, i v Loparu ima dobre čejadi* 1/1

ludorija, ž. ludost: *ča ne znaš ča j' mladost, oni se smiju svakoj ludoriji* 3

ma, uzv. za pojačavanje dojma, ali: *ma kude ću nesrična šoldi najti za moj de platiti?* 3

magari, pril. makar: *pak magari me tukalo deškuriti na moti* 3

malan, m. zlo: *ala ga malan ponesa njega i njegovu ingordižiju.* 3

manku mal, izr. ne bilo mu uroka: *mankun mal, to će biti sve dobro ako mi pravdu dobijemo, ma ako ju zgubimo, morati ćemo platiti spize i ča j' naj gore ostati ćemo morati u naprid gospodariti* 3

marditi se, ns. mrštiti se: *kod koga drugoga zovete vero se mardi i ote da in se žurnatu plati* 3

maša, pril. previše: *ala prokjat bi, pravo s' imila kad si mi bila rekla da se maša ne veruje Mariniću* 3

mašera, ž. sluškinja: *Ka lipa kuća, ma i mašera.* 3

maškula, ž. mužar, mali top koji proizvodi samo prasak bez hica: *un tir od maškula ako ste ga čuli, unda su naši arivali z grada, z novitadov da smo mi Sibenjani dobili pravdu* 3

mepar, izr. čini mi se, sva je prilika: *Pravda će mepar durati durajući* 3

meritati, ns. zaslužiti: *ma ča bi merita Marinić, ne znan ča bih mu rekla* 3

mesli, ž. mn. misli: *A blago van dica ča van je na mesli, vi ne znate s kimi zubimi kruh iste* 1/1

mijar, m. tisuća: *Znaš da j' fundament Ponte di Rialto ima jedanajst mijari tristo i pedeset pali zabijeno* 2

mlad, prid. mlad: *Znaš Mare, naša gospodarica ni mlada ženska* 1/1

mobija, ž. namještaj: *Znaš da bi i ja mora dobiti mobiju od luša, jer bi unda k meni hodili konti i konteše* 2

mocira, ž. suhozid: *doboto da imaš prav, Mare, sve na jadnoga siromaha, dodari i buž od mocire na njega žja* 1/1

molati, sv. otpustiti: *leva skalu i mola cimu, iša flok i trinket* 1/3

more, prez. može: *da jej teško plaćati administradura, pak sad oće dva mijara venecijanskih lir na godišće i još ko tome svaka fameja more je davati jednu suhu kožicu od kunca* 1/1

morebiti, pril. možda: *da ča smo došli k njoj, oli jej morebiti donesli kaparu* 2

mozarija, ž. sredina: *To su te dobro šervili, Mare, puno j' groća, pak će nas tukati po mozariji učiniti jedan barbakanat, jer se od škaje ne moremo braniti* 1/1

mučiti, ns. mučiti: *i jušto deškurimo ča j' od od onoga partendin reći od škoja i od gospošćine ka nas muči* 3

muka, ž. muka, patnja: *jadan svit ča j' mura muke i truda provati dok su sve to učinili, a još su ih za hvalu i bičevali* 2

murati, ns. morati: *govorimo od ovoga ča se mura gospodarici dovati od naših trudov* 1/2

nadoplitati, ns. popravljati dodatnim pletenjem: *ča novoga pleten! Ne vidiš da nadoplitati kalcete.* 1/1

namenjovati, ns. namjenjivati: *da ne bi nego kad bi parohjan svaku nediju posli mise namenjova jedan Očenaš, zdravu Mariju i Slava Ocu za našega gospodara* 1/3

nasajen, gl. prid. trp. zasađen: *znaš li da j' dobotu sva nasajena s tarsjun* 1/3

nasćuhati, sv. potajice čuti, čuti prisluškivanjem: *znaš, un se varti okolo šestirov i sindaka, pak čagodar nasćuha, a i za posli od sela njega pošaju po selu* 3

natura, ž. poljodjelni proizvodi: *van bi se muralo davati peti de od cele intrave v naturi* 1/1

navigati, ns. ploviti: *pak bih još malo naviga* 1/3

nedija, ž. nedjelja: *da ne bi nego kad bi parohjan svaku nediju posli mise namenjova jedan Očenaš, Zdravu Mariju i Slava Ocu za našega gospodara* 1/3

nefidati se, izr. ne imati povjerenja: *nemojte mi se narugati, ma ja kako da se maša va paron Bepa nefidan* 1/2

nijedan, zam. nijedan: *kad bih znala da ću doškati dan kada ćemo moći reći da više nimamo nijednomu davati gospošćinu* 1/1

nikamor, zam. nigdje: *Znaš li mi ča poviti ke novitadi, nikamor ne gren, uvik san po tegu* 3

niki, zam. neki: *onakov se j' rodi i onakov ne more biti boji, oti j' biti gospodar Sibe, vero niki kraj* 3

nimati, ns. nemati: *da ja verujen da Sibenjani nimaju šoldov* 2

nis, prez. nisam: *ne znan od veseja kako ću van počati praviti, a nis moga da van nis doša poviti* 3

niš, zam. ništa: *ma naši Sibenjani su dobri pak mu nećeju niš učiniti* 2

nišće, *zam.* ništa: *reka san gospodarici da ja ne znan niš od kapare, da smo včera partili, ma da nan nijedan nišće ni reka* 2

nogo, *vez.* nego: *jušto pazin, kako su mogli oni Vneci v more zagradi, da ne bi nogu ov Ponte di Rialto* 2

nos obisen, *izr. fig.* izrazom lica pokazuje da mu nešto nije po volji: *njemu nos obisen od kad mu ni bilo šortilo kupiti Sib* 3

novitad, *ž.* novost: *znaš li mi ča poviti ke novitadi* 3

nut, *uzv.* nu, no: *kuštaj se i ti pak nut da će i tebi biti boje* 3

obarnuti, *sv. fig.* zaplesati: *oćete nas pustiti da se malo obarnemo* 3

Očenaš, *m.* molitva: *molin Vas, parun Bepo, vazmite ovi šoldi sobov, a un Očenaš, Zdravu Mariju i Slava Ocu ki se moli svaku nediju za našu gospodaricu, molit ćemo za Vas, parun Bepo* 1/3

odukle, *pril.* odakle: *a odukle će se šoldi zneti za platiti škoj?* 3

oli, *vez.* ili: *Mare te pita jesi li morebiti ču čagodar pravjeći od šestirov, oli od tvoga paron Bepo, ča oni govore odovoga* 3

ovde, *pril.* ovdje: *ovo smo ja i Mare ovde* 3

Papranica, *ž.* toponim na Silbi, uvala s malom lučicom: *ono se spominje kad smo hodili s kablun v Papranicu, pak kad nan paron Bepo ni oti vazeti šoldi* 3

parohjan, *m.* župnik: *da ne bi nego kad bi parohjan svaku nediju posli mise namenjova jedan Očenaš, Zdravu Mariju i Slava Ocu za našega gospodara* 1/3

paron, *m.* brodovlasnik: *Moglo bi se dogoditi da dadu kaparu paronu Bepu Mariniću* 1/2; *Molin Vas, parun Bepo, vazmite ovi šoldi sobov* 1/3

partiti, *sv.* krenuti: *Reka san gospodarici da ja ne znan niš od kapare, da smo včera partili, ma da nan nijedan nišće ni reka* 1/3

partenca, *ž.* polazak: *a kad vam je partenca, Bepo?* 1/3

partenditi, *ns.* namjeravati: *jušto deškurimo ča j' od odonoga, partendin reći od škoja i od gospoščine ka nas muči* 3

partiti, *sv.* krenuti: *reka san jej da ča će me pustiti partiti ča bez i malo sperance* 2

parun, *v.* paron

pasati, *sv.* proći: *ono j' pasa Toma, ček malo njega ćemo zvati* 3

pasivati se, *ns. fig.* provoditi se, zabavljati se: *vi dve se lipo svaku nediju pasivajte* 3

paziti, *ns. fig.* razmišljati: *jušto pazin, kako su mogli oni Vneci v more zagradi, da ne bi nogu ov Ponte di Rialto* 2

per da vero, *izr.* istina, zaista: *Per da vero se ne rukan* 3

per momento, *izr.* za trenutak: *ja san in se per momento obeća, ma pak san se predomisli* 1/3

pijažati *ns.* osjećati se ugodno: *pijaže paron Bepo* 3

počati, *sv.* početi: *ne znan od veseja kako ću van počati praviti, a nis moga da van nis doša poviti* 3

počivati, ns. odmarati: *lafko j njej v gunduli se voziti po Veneciji, neka dojde provati viti, kako siromah lavura: po vručini, ala dusti, v zimi kopati i po dažju se ne počiva* 1/1

pogajati se, ns. pogađati se, cjenkati se: *ma Paron Bepo mi j' dvije zabruntula da poč smo došli v (V)neci, se oženiti oli škoj pogajati* 3

pojti, sv. poći: *nego vaja i k onin dvin ovčican pojti*. 1/1

pojti in zbužo, izr. izgubiti u nepovrat: *ne bi mu se otilo da mu j' šlo in zbužo* 2; *neka gredu, samo neka to pametno učinu, da nan Sibenjanun ne bi to šlo in žbužo* 1/2

pojti in žbužo, v. pojti in zbužo

pokupiti, sv. sastati se: *ja san još ču da se imaju judi pokupiti i od toga deškuriti ki će pojti v Neci z gospodaricov govoriti* 1/2

ponesti, sv. ponijeti: *ono se spominje kad smo hodili s kablun v Papranicu, pak kad nan paron Bepo ni oti vazeti šoldi za ponesti gospodarici za kaparu* 3

Ponte di Rialto, top. most u Veneciji: *ovo ima par vijajov ča san doša va Vneci, sve da ču vas pitati, ki j' ove vele i lipe kuće, crikve, pak ov ponte di Rialto i sve druge, ki j' ovu učini?* 2

porasap, m. rasulo: *baš nije drugo, ne bi mu se otilo, un je kriv da smo danas v pravdi i poraspu* 3

posa, m. posao: *Bašta ćemo viti, a sad homo na posa, dosta smo toga rekli*. 1/2

posridi, prij. posred, sredinom: *grad se bili posridi kanala* 3

poverovati, ns. povjerovati: *jesan ti tolič rekla, gospodarica ni mlada ženska, a drugo Siba ja njej daleko, to bih i ja lahko poverovala* 1/2

poviditi cele letanije, izr. kazati puno toga: *Ben, Ben, povid i smi toga puno, cele letanije*. 1/3

poviti, sv. kazati: *znaš li mi ča poviti ke novitadi* 3

prejudikati, sv. pretpostaviti: *ja bih prejudika da j' gospodarica pametna ženska* 2

presa, ž. žurba: *pravda će mepar durati durajući, ča ne znate ča j' tribuna, njemu ni presa* 3

prokjat, prid. proklet: *ala prokjat bi, pravo s' ti imila kad si mi bila rekla da se maša neveruje Mariniću* 3

prokur, m. pravni zastupnik: *tako su donesli glasi oni ki su došli od Vnecov, da j' gospodarica poslala prokuru* 1/3

proso, s. proso: *ne rugaj se, znaš po ruglu i proso raste* 1/2

provišta, ž. opskrba hranom: *do jedne ure, čekan ženu da mi donese malo provište i robu za vijaj* 1/3

punat, m. deblja široka daska: *znaš Toni, da spod Ponte di Rialto ima 11.350 pali zabijeno i na njih je zagrajen punat, a spod Madona dela Salute, ima 15. 000 palov od rovera* 2

pustiti na bandu, izr. fig. ostaviti (taj razgovor) za kasnije: *pusmo to na bandu homo viti jesu li skarcali karage da gremo doma* 2

rašేశurati, *sv.* razglasiti: *kako j' finilo (...) su bili rašేశurali da će gospodarica prodati Sibenjanun škoj 3*

razjediti, *sv.* naljutiti: *unda se j' gospodarica razjedila i prodala j' škoj nikomu Marku Raguzinu z Veloga Losinja 3*

refudati, *sv.* odbiti, odbaciti: *Da ako sindak refuda kupiti Sibū, neka me ima na mesli 2*

rendita, *ž.* prihod: *koliko će joj rendite dojtī, oliti gospošćine, kako to mi zovemo 1/1*

rešponšabilitad, *ž.* odgovornost: *a drugo, ja vazimjem jednu velu rešponšabilitad za tuji šoldi 1/3*

rover, *m.* tvrdo drvo, hrastovina: *a spod Madona dela Salute, ima 15.000 palov od rovera 2*

rog, *m.* rog: *kad se j' kušta bližje kraja unda su počeli pištati va važine i v rozi trubiti 3*

runcati, *ns.* rintati, naporno raditi: *Saita ga ubila, sad nas čini jopet ov kaba runcati nase. 1/3*

saita, *ž.* munja: *saita ga ubila, sad nas čini jopet ov kaba runcati nase 3*

salizan, *prid.* ravan, zaglađen: *u vas je dvor lipo salizan pak kako da j' se lipje tanca 1/3*

Madona dela Salute, *top.* crkva u Veneciji (Santa Maria della Salute): *a spod Madona dela Salute, ima 15.000 palov od rovera 2*

sarce, *s.* fig. srce, čovjekovi osjećaji: *lipo ti deskuriš, ma ni lipo ča j' lipo nego ca j' sarcu drago 3*

s Bogun i Bozjin blagoslovun, *izr.* sretno, sa srećom: *neka im bude s Bogun i Bozjin blagoslovun. 1/1*

senca falo, *izr.* nepogrešivo, zasigurno: *i senca falo nediju jedan Očenaš, Zdravu Mariju i Slava Ocu za Vaše zdravje*

Siba, *ž.* Silba: *Ma zač? Jesan ti tolič rekla, gospodarica ni mlada ženska, a drugo, Siba je njej daleko, to bih i ja lahko poverovala 1/2*

sibenski, *prid.* silbenski: *Da kad tornamo v Vneci, neka jej donesemo trejset funti dobroga sibenskoga sira 2*

Sibenjan, *m.* Silbenjanin: *i da ćemo se deliberati od ovoga čemera, da jadni Sibenjani ne budu lavurati za gospošćinu davati 1/1*

Sibenjka, *ž.* Silbenka: *ne bi bilo bolje da oženiš Sibenjku nego tuju mašeru? 3*

sindak, *m.* sudac, šindik, pregledavalac računa: *govori da j' pisala Sindaku, da j' indejala prodati škoj 2*

sirčić, *m.* umanj. sirić: *jer bih je kad god sirčić ponesa i ja kalkulan da bi mi se bila obećala. 3*

skala, *ž.* pomični most za ulazak i izlazak iz broda: *ala, ala, ne svir više, nego leva skalu i mola cimū, iša flok i trinket vi tamo na provu 1/3*

skarcati, *sv.* iskrcati: *Vidin ja da ju ti nećeš danas finiti, zato pusmo to na bandu i homo viti jesuli skarcali karag da gremo ča put Sibe 2*

- skoti**, *m. mn.* životinje, štetočine: *na kin se trepi od šuše, bure, grada i skoti* 1/1
- skužati**, *sv.* ispričati, oprostiti: *Mi van gremo ča, da morate tinditi Vašemu poslu i skužajte ako smo vas desturballi* 1/1
- Slava Ocu**, *izr.* molitva: *a un Očenaš, Zdravu Mariju i Slava Ocu ki se moli svaku nediju za našu gospodaricu, molit ćemo za Vas* 1/3
- smorac**, *m.* sjeverozapad: *zato san ja nesrična bila vidila čejad da pasivju na smorac s važinimi a nisan znala ča se dogaja* 3
- sogutra**, *pril.* jutros: *Bon Jorno, Bon Jorno, kamo z otin kablun sogutra?* 1/3
- s pamećov se skarati**, *izr.* poludjeti: *ako j' to istina, da j' indejala škoj prodati, ona se j' s pamećov skarala* 1/2
- spiza**, *ž.* prehrana, prehrambena nabavka: *ma ako ju zgubimo, morati ćemo platiti spize* 3
- spotiti**, *sv.* oznojiti: *ala, prokijat bi, ča nas je bi spoti un dan* 3
- spregnuti**, *ns.* prepasti se, prestrašiti: *nismo baška spregli* 3
- srića**, *ž.* sreća: *činilo se j' meni da mi nećemo biti te sriće da ćemo se deliberati od gospoščine* 3
- stupido**, *m.* glupan: *Stupido! Ča san ti tolič reka, ja san indeja kupiti škoj i biti gospodar i ki će mi ča?* 1/3
- sudac**, *m.* sudac: *ni san van tolič reka ča j' tribuna, najzad kako da san ja sudac oli avukat* 3
- suseda**, *ž.* susjeda: *Ne kapin kakoj moja suseda pustila onu malu ženiti se za jednoga Loparanina* 1/1
- svidok**, *m.* svjedok: *danas je ovako, sutra drugi svidok ne dojde, tretu put jopet čagod drugačije reču i tako vrime kuri* 3
- sviriti**, *ns.* bespotrebno govoriti: *ala, ala, ne svir više, nego leva skalu i mola cimu, iša flok* 1/3
- ščav**, *m.* rob: *to su učinili robovi oliti ščavi* 2
- šedute**, *ž.* sjednica, sastanak: *ča nisi ču da su tamo šedute činili i kupili soli za dati kaparu gospodarici* 1/3
- šerviti**, *ns.* služiti: *to su te dobro šervili, Mare, punoj groća, pak će nas tukati po mozariji učiniti jedan barbakanat, jer se od škaje ne moremo braniti.* 1/1
- šesno**, *pril.* dražesno: *lipo, šesno ma vaja da i malo zakantate.* 3
- šestir**, *m.* rukovoditelj administrativnih poslova, tajnik: *tako san moga kapiti od jednoga šestira* 1/2
- šoldi**, *m. mn.* novac: *i onda su mene zvali da očuli in šoldi vazeti za kunšenjati je gospodarici* 1/3
- šortiti**, *sv.* uspjeti, poći za rukom: *paronu Bepu, njemu nos obisen od kad mu ni bilo šortilo kupiti Sibū* 3
- špediti**, *sv.* otpremiti: *pak kad nan ni oti vazeti paron Marinić, nego nas je špedi š njimi nase* 3

štimati, *ns.* smatrati, misliti, procijeniti: *štiman bi ti otila da ti niki drugi tvoj dug plaća* 3

šuša, *ž.* suša: *sve od ovo malo mižerije ka gušta pota, karvi i truda, na kin se trepi od šuše, bure, grada i skoti* 1/1

švija, *ž.* neugledna žena: *pak će ona švija od gospodarice, ka j' va Veneciji, činiti konat na špalah siromaha* 1/1

talar, *m.* novčana jedinica: *ne vidiš da gre Toma, Mare i File s kablun na glavi va kin su talari Marije Terezije* 1/3

talir, *m.* novčana jedinica: *nećemo lafko ono zaboraviti, da ne bi nego un zlosričan kablina pun talirov* 3

tancati, *ns.* plesati: *u vas je dvor lipo salizan pak kako da se lipje tanca* 3

tarbuh, *m.* trbuh, želudac: *da van je prodala škoj, onda bi ga jila, ma ovako ju neće boliti tarbuh*

tarsje, *s.* vinograd: *znaš li da j' dobotu sva nasajena s tarsjun, pak je uje, unda sir, unda ima biži, bižejke* 1/3

teg, *m.* rad na zemlji: *znaš li mi ča poviti ke novitadi, nikamor ne gren, uvek san po tegu* 3

tinditi, *ns.* skrbiti, brinuti se o nekome, o nečemu: *mi van gremo ča, da morate tinditi vašemu poslu i skužajte ako smo vas desturbali* 1/1

tir, *m.* pucanj: *un tir od maškula ako ste ga čuli, unda su naši arivali z grada, z novitadov da smo mi Sibenjani dobili pravdu* 3

tolič, *pril.* toliko: *vidis, Toma, to mi deboto ni ni namsli došlo ča s' tolič reka. A ča se tiče šoldov, ja bi moga "Beato Giuseppe" inpotigo* 1/3

tornati konat, *izr.* donijeti dobit, isplatiti se: *nan bi boje torna konat da nan davaju v naturi, peti de od svega ča najdu od intrade* 3

trabakul, *m.* teretni manji brod na jedra: *to j' ona crikva onako kade smo mi s trabakulun* 2

tratati, *ns.* tretirati, o nečemu govori: *od česa se trata paron Bepo, neka čujen?* 1/3

trejset, *br.* trideset: *da kad tornamo v Vneci, neka jej donesemo trejset funti dobroga sibenskoga sira* 2

trepiti, *ns.* drhtati, bojati se, brinuti se: *nakin se trepi od šuše, bure, grada i skoti* 1/1

tretiput, *pril.* treći put: *tretiput jopet čagod drugačije reču i tako vrime kuri* 3

tribuna, *m.* gradska uprava, gradsko poglavarstvo: *ča ne znate ča j' tribuna, njemu ni presa* 3

trinket, *m.* vrsta užeta: *leva skalu i mola cimu, iša flok i trinket* 1/3

trubiti, *ns.* svirati: *i kad se j' kušta blizu kraja počali su v rozi trubiti i va vazini pištati* 3

tuji, *prid.* tuđi: *ne bi bilo bolje da oženiš Sibenjku nego tuju mašeru?* 3

tukati, *ns.* trebati: *pak će nas tukati po mozariji učiniti jedan barbakanat* 1/1

ufati se, *ns.* nadati se: *ako agvanta burin, ja se ufan sutra arivati Vneci* 1/3

uje, s. ulje: *Siba j' bogati škoj, znaš li da j' dobotu sva nasajena s tarsjun, pak je uje, unda sir, unda ima biži, bižejke* 1/3

un, zam. on: *moglo bi se dogoditi da dadu kaparu paronu Bepu Mariniću, un i onako parčivje za Vneci prekosutra* 1/2

unda, pril. onda: *mladost ludost: ča j' njih briga, ma znati će ju onda kad in černi vo na nogu zagazi, unda će ju apena znati* 1/1

urđinj, m. alat: *a i za posli od sela njega pošaju po selu, ako j' ki urđinj za ponesti* 3
uštinati se, sv. zainatiti se: *ala, prokjata bila, ča ga ona ima kuntra meni, misli san da ćemo šortiti, a invec se j' uštinala i neće da mi Sib u prod* 2

uvik, pril. uvijek: *znaš li mi ča poviti ke novitadi, nikamor ne gren, uvik san po tegu* 3
užanca, ž. običaji, navika: *baška vi dve po užanci s kalcetov rešetate* 2

v, prij. u: *ma vi dva tamo v kantunu, se štiman bekate?* 1/1

va, prij. u: *ovo ima par vijajov ča san doša va Vneci, sve da ću vas pitati, ki j' ove vele i lipe kuće, crikve, pak ov ponte di Rialto i sve druge, ki j' ovu učini?* 1/1

vajati, ns. morati, trebati: *sve na ovu mižeriju od ke vaja davati gospoščinu* 1/1

vajda, pril. valjda: *nogo ča bi vajda boje živili?* 2

vapjati, ns. vikati: *ča se ono događa ča vapije?* 3

varč, m. vrč: *njemu j' dosta varč vina pak je siromah kuntenat* 3

vavik, pril. uvijek: *ja san vavik bi siromah* 1/3

vazeti, sv. uzeti: *i onda su mene zvali da oću li in šoldi vazeti za kunšenjati je gospodarici* 1/3

vazimati, ns. uzimati: *Mi to ne bimo vazimali* 1/3

vazina, m. augm. limena posuda: *i kad sej kušta blizu kraja počali su v rozi trubiti i va vazini pištati* 3; *unda su počeli pištati va važine i v rozi trubiti* 3

važina, v. vazina

vela, prid. velika: *homo ča, vela j' doba, sutra vela fešta* 3

Veli Losinj, m. Veli Lošinj, mjesto na otoku Lošinju: *unda se j' gospodarica razjedila i prodala j' škoj nikomu Marku Raguzinu z Veloga Losinja* 3

vencijanski, prid. venecijanski: *Da jej teško plaćati administradura, pak sad oće dva mijara venecijanskih lir na godišće* 3

Venecijanka, ž. Venecijanka: *ma Paron Bepo mi j' dvije za bruntula da poč smo došli v Neci, se oženiti oli škoj pogajati i tako posli nisan vidi onu lipu Venecijanku* 3

venecijanska lira, izr. novčana jedinica: *na godišće i jo j' ko tome svaka fameja more je davati jednu suhu kožicu od kunca* 1/1

vero, pril. istina: *per da vero se ne rugan* 1/3

verovati, ns. vjerovati: *ja va to ne verujen* 3

veseje, s. veselje: *ne znan od veseja kako ću van počati praviti* 3

viti, sv. vidjeti: *ne bilo boje da dojde provati viti koga se truda ima prije nego ka stvar dojde do uzora* 1/1

v naturi, *izr.* davanja gospodaru u naturi, u jednom dijelu ljetine: *Van bi se muralo davati peti de od cele intrade v naturi* 1/1

Vneci, *m. množ.* Venecija: *pak će ona šviya od gospodarice, kaj va Vnecih, činiti konat na špalah siromaha* 1/3; *poviti ću van prav kad san bi v (V)necih u gospodarice* 3

zabruntulati, *sv.* prigovoriti: *i more biti bi bi čagod kunbina, ma Paron Bepo mi j' dvije zabruntula da poč smo došli v (V)neci* 3

zatancati, *sv.* zaplesati: *danas je fešta, to sutra razbij glavu, i zato zakantajmo i zatancajmo* 3

zabijeno, *gl. prid. trp.* zabijeno: *znaš Toni, da spod Ponte di Rialto ima 11.350 pali zabijeno i na njih je zagrajen punat, a spod Madona dela Salute, ima 15. 000 palov od rovera* 2

zač, *pril.* zašto: *zač ne znamo?* 1/1

zagrajen, *gl. prid. trp.* nadograđen: *znaš da j' fundament Ponte di Rialto ima jedanaest mijari tristo i pedeset pali zabijeno i na njih je zagrajen punat* 2

zakantati, *sv.* zapjevati: *i zato zakantajmo i za tancajmo* 3

zakjati se, *sv.* zakleti se: *Znaš, Mare, naša gospodarica ni mlada ženska, pak se ne bismo ni mogli zakjati, da se i to mora lafko dogoditi.* 1/1

zbrusiti šold, *izr. fig.* platiti: *i da sutra vaja zbrusiti šoldi Raguzinu* 3

Zdrava Marija, *izr.* molitva: *a un Očenaš, Zdravu Mariju i Slava Ocu ki se moli svaku nediju za našu gospodaricu, molit ćemo za Vas parun*

zemljina, *ž. augm.* zemlja: *a ne kako v Loparu o guvnih pak se naprašu i dojdu doma puni zemljine* 3

zlosrićan, *prid.* zlosretan: *ali zlosrićan bi!* 2

znebušiti se, *sv.* zbuniti se: *gren ća, moja File, jer san se sva znebušila i plač mi gre* 3

zneti, *sv.* izvaditi, pronaći: *a odukle će se šoldi zneti za platiti škroj?* 3

žbužo, *v.* zbužo

žjati, *ns.* zijevati, zinuti: *doboto da imaš prav, Mare, sve na jednoga siromaha, dodari i buž od mocire na njega žja* 1/1

žurnata, *ž.* rad na zemlji, nadnica: *i ote da in se žurnatu plati.* 3

Razumije se da je pisac ove pučke drame odabrao lekseme koji su mu bili potrebni za razvoj radnje i karakterizaciju likova. Ipak, osjeća se i autorova težnja da prikaže kolorit života na Silbi u okviru zadane radnje. Osim prizora koji su bitni za pokretanje i razvoj drame, pisac je obogatio svoj igrokaz i prizorima u kojima su likovi prikazani u tipičnim aktivnostima otočana, a time je obogatio leksik. Zato možemo klasificirati lekseme po različitim tematskim krugovima. Prvo ističemo lekseme kojima autor predočava osjećaje i psihička stanja likova: *bruntulati*, *čemer*, *nesrićna*, *mižerabile*, *kuntenta*, *obisen nos*, *sarce*, *speranca*, *spregnuti*, *srića*. Također, nazočni su leksemi kojima se iznose karakterne osobine: *biti fedel*, *falšun*, *hamatnost*, *ingordižija*, *stupido*, *šviya* ili socijalna stanja likova: *gospodarica*, *mižerija*, *siromah*. Da bi se plastično prikazali likovi u nekim njihovim aktivnostima, nužno je spomenuti i neke uporabne predmete: *barilo*, *brinci*, *kajceta*,

kalceta, kaba, mobija, provišta, punat, rover, sirčić, spiza; neke poljoprivredne djelatnosti: *kopati, nadoplitati*; također i neke izraze vezane uz takve djelatnosti: *barbakant, celina, mozarija, zemljina*. Kao rezultat takvih aktivnosti logično je da su prisutni i poljoprivredni proizvodi: *biž, bižejka, grozje, sirčić, tarsje*. Posvjedočeni su također i leksemi kojima se predočava društveni život likova: *ćakula, novitadi, obarnuti se, poviti cele litanije, skužati, tancati*, dok se leksemima *bura, grad, skoti, suša* naglašava naporan i neizvjestan težački život.

Budući da je ovdje riječ o uprizorenju povijesnoga događaja, scenski je prostor determiniran silbenskim, ali i venecijanskim toponimima: *Blakovteg, Dražice, Grad, Lopar, Madona dela Salute Neci, Papranica, Ponte di Rialto, Siba, Veli Losinj, Vneci*. To pretpostavlja i uporabu stvarnih etnika: *Loparan, Sibenjan, Sibenjka, Šćavi, Venecijanka*; također i ktetika: *sibenski, venecijanski*.

U drami je riječ o prodaji i otkupu otoka pa se ne može izbjeći ni stručno pravno nazivlje devetnaestoga stoljeća, koje je i sredinom dvadesetoga još uvijek prepoznatljivo: *dekretati, deputacijun, kapara, pravda, pogajati se, rešponšabilitad, svidok, tribuna*. Kada je riječ o prodaji i otkupu otoka, pretpostavit ćemo i lekseme kojima se određuju novčane jedinice korištene u stvarnom vremenu odvijanja radnje: *bavarski talir, cvancika, fiorin, talir, venecijanska lira*, također i mjere koje su se nekad upotrebljavale: *barilo, funta*.

Pomorska orijentacija Silbenjana nije se mogla zaobići ni u ovoj drami te su zato posvjedočeni mnogi leksemi pomorske provenijencije: *agvantati, armati, arivati, cima, flok, karag, kuštati, leva, molati, navigati, partenca, partiti, skala, skarcati, trinket*.

Raznovrsnost likova iz različitih staleža predočena je titulama i raznim zanimanjima: *administradur, avokadi, gospodar, gospodarica, kontesa, mašera, paron, parohjan, šestir, sindako, sudac, šćav*.

Religijski kontekst nije osobito prisutan, ali je ipak ostvaren sljedećim leksemima: *crikva, Očenaš, parokjan, s Bogun i Bozjin blagoslovun, Slava Ocu, Zdrava Marija*.

Spominjemo također i figurativne metaforičke izraze koji služe za postizanje ekspresivnosti te pojačavaju dramsku napetost: *glojati, gurla, nos obisen, obarnuti, pasivati, paziti se, pustiti na bandu, sarce, zbrusiti šold*.

Romanizmi su obilato potvrđeni, što je, uostalom, osobitost mnogih primorskih i ne samo čakavskih govora. Pod tim prvenstveno mislimo na mletacizme koji su utkani u silbenski mjesni govor, a nisu dio dijaloga između Silbenjana i venecijanske kontese i služavke.

Ima primjera romanskih posuđenica kod kojih je došlo do transfonemizacije ili zamjene fonema /o/ > /u/: *inamura, kunbinati, kunšenjati, kuntenat, kuntra, lavur, lavurati, parun, prokur, urdinj*; također i zamjena fonema /d/ čakavskim /l/: *bunjorno*.

U procesu prilagođavanja nekih posuđenica došlo je do potpune transmorfemizacije (Filipović 1986: 123), što pokazuju primjeri kada posuđenica prima domaći morfem i u potpunosti se uključuje u morfološki sustav čakavskoga

govora: *deškurimo, divertu, kalkulan, kunšenjati, partiti, šestirov, šortiti, zabruntulala, zabruntulati, zakantajmo*.

Potvrđeni su primjeri zadržavanja romanskoga morfema: *adio, damente deputacion, momento, stupido*. Međutim, neki od njih glasovno se prilagođavaju silbenskome mjesnom govoru te je ponovno riječ o transfonemizaciji (Filipović 1986: 72): *deputacijun, falšun*.

Dakako, posvjedočeni su i hrvatski leksemi: *daž, beseda, brinac, celina, čejade, černi, guvno, sogutra, smorac, skoti, teg, tarsje, ufati se v, va, vavik*, koji potvrđuju pripadnost silbenskoga mjesnog govora čakavskom narječju.

* * *

Specifičnost života na otoku Silbi, okrenutost moru i stalni (gotovo svakodnevni) kontakt silbenskih pomoraca s Venecijom u dužem razdoblju morali su se odraziti i na silbenški leksik koji je pisac Arturo Lukin u svojoj drami zabilježio pedesetih godina 20. st. Riječi, izrazi i fraze iz mletačkoga su dijalekta ulazili u silbenški mjesni govor da bi obogatili svakodnevnu komunikaciju, tj. da bi mogli imenovati neke uporabne predmete, istaknuti osjećaje ljudi, raspravljati o pravnim stvarima, izdavati naredbe na brodu itd. Dakako, ti su se leksemi transfonemizacijom i transmorfemizacijom prilagodili domaćim hrvatskim leksemima te zajedno tvore jedinstveni leksik silbenskoga mjesnog govora. Zabilježeni antroponimi i toponimi također su pokazatelji kulturološkoga nasljeđa Silbenjana.

Dramu *Ki će mi šoldi dati* pisao je Silbenjanin za Silbenjane i zato možemo s velikom vjerojatnošću tvrditi da su gledatelji savršeno dobro razumjeli svaku riječ i izraz korišten u ovoj predstavi. Pitanje je bi li ih današnja silbenska publika tako dobro razumjela.

LITERATURA

Batušić, Nikola. 1973. *Pučki igrokazi XIX. stoljeća*. Zagreb: Matica hrvatska – Zora.

Bobinac, Marijan. 1984. "Pučki teatar njemačkog govornog područja". *Umjetnost riječi* 4: 335–346.

Fatović, Svetko. 2017. *Rječnik govora otoka Sestunja*. Zadar: Ogranak Matice hrvatske u Zadru.

Filipović, Rudolf. 1986. *Teorija jezika u kontaktu*. Zagreb: JAZU – Školska knjiga.

Jurišić, Blaž. 1973. *Rječnik govora otoka Vrgade. II dio* Zagreb: JAZU.

Kustić, Nikola. 2002. *Čakavski govor grada Paga / s rječnikom*. Zagreb: Društvo Pažana i prijatelja Paga u Zagrebu.

Lukin, Emil. 2016. *Rječnik silbenskoga mjesnoga govora (u rukopisu)*.

Maričić Kukljičanin, Tomislav. 2000. *Rječnik govora mjesta Kukljice na otoku Ugljanu*. Zadar: Matica hrvatska.

- Miotto, Luigi. 1991. *Vocabulario del dialeto veneto – dalmata*. Trieste: Lint.
- Mladošić, Davor; Milošević, Maja. 2011. *Naški dubrovački rječnik*. Dubrovnik: Verbum publicum d. o. o.
- Oštarić, Ivo. 2005. *Rječnik kolanskog govora na otoku Pagu: ili Ričnik mista Kolan na otoku Pagu*. Zadar: Matica hrvatska.
- Parčić, Dragutin. 1887. *Rječnik talijansko-slovinski* (hrvatski). Senj: Luster.
- Radulić, Ladislav. 2002. *Rječnik rivanjskog govora*. Zadar: Matica hrvatska.
- Simonelli, Mario. 2006. *Rječnik talijansko-hrvatski, hrvatsko-talijanski*. Split: Marjan tisak.
- Smoljan, Ante. 2015. *Rječnik govora otoka Ista*. Zadar: Ogranak Matice hrvatske u Zadru.
- Šimunić, Božidar. 2013. *Rječnik bibinjskoga govora*. Zadar: Ogranak Matice hrvatske u Zadru.
- Starešina, Petar. 1973. "Kolonat na Silbi (u povodu 120 obljetnice otkupa otoka)". *Radovi instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru* 20: 323–341.
- Tičić, Ante. 2004. *Rječnik govora mjesta Poveljane*. Zadar: Matica hrvatska Zadar.
- Vigato, Ivica. 2013. "Kako se zovu stanovnici otoka Silbe", u: Mužinić, Jasmina i Jenő Purger (ur.). *Otok Silba. Prirodno i kulturno blago*. Zadar: Sveučilište u Zadru: 14–16.
- Vinja, Vojmir. 1998–2004. *Jadranska etimologija. Dopune Skokovu etimologijskom rječniku*. knj. I–III. Zagreb: JAZU – Školska knjiga.

LEXICAL FEATURES OF THE FOLK DRAMA
WHO WILL GIVE ME MONEY

In this paper the author finds lexical features in the occasional folk drama *Who will give me money* written by Artur Lukin, an amateur writer from the Island of Silba. The drama was written in Silba's local speech from the 1950s. Many Romanisms, as well as other lexemes, have been confirmed in the play, many of which have now disappeared from the linguistic system of the local speech.

KEY WORDS: *Island of Silba, folk drama, local speech, lexical features*